

Gatejuristen

Et alternativt rettshjelpstiltak - gratis juridisk rådgivning

Adresse	Rådhusgata 9, 0151 Oslo
Sentralbord	23 10 38 90
Faks	23 10 38 91
Internett	http://www.gatejuristen.no
Mail	post@gatejuristen.no

Mandag Morgen.

Spørsmål 1:

Hva er etter din oppfatning den største utfordringen for opprettholdelsen av en bærekraftig velferdsstat i fremtiden?

- Mangel på kvalifiserte folk
- Trang økonomi
- Stor usikkerhet om omfanget av fremtidens behov
- Uforutsigbare rammer fra sentrale myndigheter
- Kommunen er ikke flink nok til å tenke nytt/innovere
- For mange kommuner er for små
- Annet:

Svar med begrunnelse:

Økonomi vil trolig bli den største utfordringen knyttet til en bærekraftig velferdsstat. Det vil aldri være økonomiske ressurser stor nok i forhold til behovet, og en kan derfor ikke forvente at det offentlige skal løse alle oppgavene. Skal vi få til mer, må vi ta i bruk samfunnets samlede ressurser. Fra Gatejuristens ståsted ser vi at frivillig arbeid er en stor ressurs. Bare i Oslo har vi over 70 frivillige jurister og advokater som hvert år legger ned flere årsverk i frivillig arbeid. De har høy kompetanse og et stort engasjement som betyr mye for klientene. Tilsvarende vil en opplagt finne hos andre yrkesgrupper, men skal det komme samfunnet til gode, må det offentlige legge forholdene til rette og stimulere til effektive og gode tiltak basert på frivillighet. Et viktig stikkord her er forutsigbarhet. De som driver det frivillige arbeidet må ha forutsigbare rammer rundt det arbeidet de gjør. Ikke minst er dette viktig når det gjelder økonomi.

I Gatejuristen har vi erfart at våre jurister og advokater gjennom frivillig arbeid har fått sett sider av samfunnet de kun har hørt om. Våre klienter befinner seg som regel nederst på den sosial rangstigen i samfunnet, i motsetning til våre frivillige. Gjennom sitt frivillighetsarbeid gjør våre frivillige seg erfaringer som de tar med seg senere i livet, og som vil kunne påvirke holdningene deres ved at de får en mer sammensatt virkelighetsforståelse. Dette kan være en viktig motpol til den egosentriske utviklingen som enkelte peker på i samfunnsdebatten.

Mange velferdsgoder er forankret i lov. Gatejuristen erfarer at mange, og da særlig de svakeste, ikke får oppfylt rettighetene sine. Vi ser at det ikke alltid hjelper å ha rettigheter, hvis du ikke kan hevde din rett. Årsakene til dette er mange og sammensatte, men vi ser at Gatejuristen gjennom å være vaktbikkje er med på å sikre en mer rettferdig fordeling av godene. Vaktbikkjefunksjonen er svært viktig i et demokratisk samfunn. Vi må ha ordninger som sikrer at de som er satt til å forvalte midlene gjør dette på en best mulig måte. Vi må ha mekanismer som sikrer at det enkelte får oppfylt de rettighetene de har krav på. Gatejuristen er med på å sikre dette på individnivå og når dem som ikke får hjelp andre steder, f.eks. gjennom det ordinære rettshjelpstilbudet.

Spørsmål 2

På hvilke områder/sektorer mener du velferdsstaten har sine største utfordringer?

Følgende er stikkord om tematikk i samfunnsdebatten.

- Pleie- og omsorg
- Helse- og sykehustjenester
- Rusomsorg
- Psykiatrien
- Barnevern
- Ungdom som "faller utenfor" skole og arbeidsliv
- Annet

Svar, med begrunnelse:

Gatejuristen har erfart, som nevnt ovenfor, at det ikke hjelper å ha rett, hvis du ikke kan hevde din rett. Dette gjelder hele livsløpet til våre klienter. Gjennom vårt arbeid har vi også erfart at mange av våre klienter ikke har fått den hjelpen de har hatt krav på tidligere i livet. Å sikre barn og unge gode oppvekstvilkår er vår viktigste utfordring. Det er mange ordninger som skal sikre barn og unges oppvekstvilkår, men dessverre hører vi stadig om at de voksne svikter. Det gjelder både på individnivå, men også på systemnivå. Barn og unge trenger en stemme som kan tale deres sak på individnivå, og som kan gi dem kvalifisert juridisk hjelp hvis de har alvorlige problemer. Bortsett fra i enkelte spesielle tilfelle har ikke det enkelte barn/unge en representant som "er bare deres". Gjennom å gi gratis rettshjelp til barn og unge med alvorlige problemer mener vi at vi kan være med å forebygge problemer senere. Det er bakgrunnen for at Gatejuristen har søkt midler for å starte opp "Barnas Jurist". Røde Kors, Redd Barna, Barneombudet, Landsforeningen for barnevernsbarn, m.fl. er alle positive til prosjektet og vil bli viktige samarbeidspartnere dersom finansieringen går i orden.

Dagens hjelpeapparat innen rusfeltet og lovgivningen på helse- og sosialrettsområde er fragmentert. Det er mange hjelpeinstanser, men ofte uklar hvem som har ansvar. Rettighetene til klientene er også spredt utover på ulike lover. Ufordringen er koordinering av tjenester til den enkelte klient på individnivå, og en helhetlig plan på systemnivå.

Vi ser også at når våre klienter blir eldre vil det oppstå en utfordring i forhold til pleie- og omsorgstjenester, samt helse- og sykehustjenester. Mange av våre klienter vil bli eldre på grunn av et bedre helsetilbud, blant annet gjennom LAR-behandling. I Danmark har det blitt opprettet egne gamle hjem for personer med rusproblemer som har lagt til rette for gruppens spesielle behov.

Spørsmål 3:

Etter din oppfatning, hva er det viktigste grepet regjeringen bør ta for å sikre velfungerende velferdstjenester i fremtiden?

- Skattene må økes

- Flere og høyere egenandeler
- Pensjonsalderen må opp
- Omsorgssektoren må effektiviseres med ny teknologi og nye måter å organisere ting på
- Private tilbydere må få slippe mer til for å løse velferdsutfordringene
- Frivillig sektor bør trekkes mer aktivt inn som ressurs og drifter av velferdstjenester
- Kommunene må få mer frie midler til selv å utvikle bærekraftige tiltak tilpasses lokal forhold
- Staten må sikre at kommune-Norge prioriterer riktig gjennom mer øremerking av midler til utsatte velferdsoppgaver som barnevern, skolefratfall og sykehjemsutbygging
- Det er utfordringer som dette Oljefondet skal brukes til, og det er stort nok til å dekke hva dette vil koste uten at det går utover velferdstjenestenes kvalitet/omfang
- Andre virkemidler/løsninger:

Svar, med begrunnelse:

Som nevnt tidligere er økonomi et nøkkelord. En må enten skaffe mer penger, eller utnytte de ressursene en har bedre. Som påpekt tidligere ligger det en stor ubenyttet ressurs i frivillig arbeid. Denne kan utnyttes bedre, f.eks. gjennom Gatejuristens modell der en yter tjenester basert på innsats fra frivillige med høy kompetanse og der tjenesten er basert på denne kompetansen. Skal en lykkes fordrer det at et sett med krav oppfylles, bl.a.:

- Realistiske økonomiske rammer og forutsigbarhet for dem som driver tiltakene.
- At det stilles krav til kvalitet og effektivitet.
- At en prøver ut ulike modeller og har et system for å fange opp det beste i de ulike modellene og å vrake dem som gir dårlige resultater.

Vi tror det er bedre å satse på dem som "leverer varene" enn å smøre bevilgningene tynt utover uten en samlet plan og uten å stille særlige krav. Det er viktig med forutsigbarhet og kontinuitet i driften. For å sikre dette bør myndighetene være tydelige på når bevilgningene kommer og hvor mye som vil bli bevilget det enkelte år.

Spørsmål 4

Hva tenker du om forholdet mellom privat og offentlig for å løse velferdsutfordringene fremover?

"Private tjenestetilbydere må i mye større grad enn i dag trekkes med i løsningen av velferdsutfordringene".

"Større satsing på private tjenestetilbydere og entreprenører vil kunne føre til en svekkelse av det offentlige tilbudet".

Hva mener du? Begrunn ditt standpunkt:

Gatejuristen ønsker ikke å ta stilling til privatiseringsdebatten, men vi viser imidlertid til våre egne erfaringer om at det i frivillig arbeid kan ligge store ressurser som kan være et viktig supplement til de offentlige tjenestene. Et tydelig trekk ved de frivillige er energien og entusiasmen som de viser i arbeidet, noe som smitter over både på klientene og ansatte. Klientene setter også stor pris på at noen ønsker å ta av sin egen fritid for å hjelpe nettopp dem.

Vi vil også peke på at det er viktig at vi har tilstrekkelig utbygde ordninger som sikrer mot maktmisbruk i det offentlige, slett myndighetsutøvelse osv., med andre ord at det er noen vaktbikkjer her og der som står midt i virkeligheten, som følger med, som har tillit og som evner å si fra på en ordentlig måte.

Når det gjelder rusfeltet, så fremstår det som nevnt tidligere, som fragmentert. For å få til et best tilbud for våre klienter, både i forhold til forebygging, behandling og ettervern, krever det en helhetlig plan, koordinering, og innsats fra både det offentlige og private.

Spørsmål 5

Debatten om velferdsstatens fremtid er i ferd med å bli en stor politisk skillelinjesak, der de ulike partiene fremstår med ideologisk funderte standpunkt. I hvilken grad er etter din oppfatning de ideologiske skillelinjene et "gode" eller en "bremskloss" for å skape bærekraftige løsninger?

"Et gode. Tydelige politiske skillelinjer gir folk muligheten til å ta velfunderte standpunkt".

"En bremskloss. Velferdsstatens fremtid er viktigere enn partipolitikk, og det er viktig med så stor grad av politisk konsensus som mulig, for å sikre bærekraftige og velfungerende velferdstjenester i fremtiden".

Begrunn ditt standpunkt:

Heller ikke denne debatten ønsker Gatejuristen å ta stilling til. Vi vil likevel peke på at det er viktig at livsvilkårene for de svakeste ikke får brå, negative endringer grunnet ulike politiske oppfatninger. Ved endringer i politiske veivalg på områder av avgjørende velferdsmessig betydning, må en alltid stille spørsmålet om effekten for dem som trenger støtte. Det som er bagateller for velstående kan virke helt annerledes for dem som har en tøff hverdag.